

سفر وزیر زراعت به بامیان فصل نو برای زراعت بامیان رقم می خورد

نصیر احمد درانی،
وزیر زراعت، آبیاری و
مالداری در سخنانش ضمن
صحبت درباره‌ی جشنواره‌ی
گل کچالو، در این جشنواره به
کارهایی که در بخش زراعت
ولایت بامیان اجرا شده
پرداخت و گفت:
«در سال روان، بودجه‌ی
وزارت زراعت به ولایت
بامیان از ۲۲۰ میلیون افغانی
به ۴۲۰ میلیون افغانی افزایش
داده شده است.»
وزیر زراعت هم چنان گفت
که علاوه بر افزایش ۲۰۰
میلیونی بودجه‌ی وزارت
زراعت برای ولایت بامیان،
پروژه‌ی زنجیره ارزش
باغداری که در جریان سه
سال در ۱۰ ولایت تطبیق
می شود از ولایت بامیان آغاز
می گردد.

در این شماره بخوانید:

افزایش بی سابقه‌ی
تولید انگور
در هلمند و قندهار

نغمه:
دهپواد دسبو
پلازمینه

امسال در پروان
۴۴۳ جریب باغ
ساخته شده است

بافواید توت
آشنا شوید

د بغلان د خټکیو سرنی حاصلات نږدې ۱۵ زره تنو ته رسیږي

دبغلان دختکیو سربنی حاصلات نږدې

۸۵ زره ټنو ته رسیږي

خپلو کروندو څخه ښه حاصل ټول او ډېر عواید ترلاسه کړي.

په ورته وخت کې د بلخ په ولایت کې هم سرب کال د خټکیو حاصلات د قناعت وړ دي. د بلخ د کرنې ریاست وایي، چې ددې ولایت خټکي نږېوال شهرت لري. جین تور، زرمټي، بوري کله، سبزمغز، علي شهابي، سفال سر، ماریوسټ، غازخاني، اندلک، قندک، اله پوقاق، راکاني، ارکاني گرمه، سرده للمي او انقلابي ددې ولایت د خټکیو پېژندل شوي ډولونه دي.

د خټکیو د حاصلاتو له ډېروالي خوښ دي او دغه محصول په بغلان، ګاونډیو ولایتونو او د هیواد په مرکز کې ښه بازار هم لري. د بغلان په ټولو ولسوالیو کې خټکي کرل کیږي خو مرکزي بغلان، پلخمری، دهنه غوري، دوشي او نهرین یې هغه ولسوالۍ دي، چې تر ټولو ډېر خټکي په کې کرل کیږي.

په دې ولایت کې زرمټي، اسقلان، قندک، برگ نی، سبزدله، ارکاني او یوشمېر نوي وارېټي خټکي کرل کیږي. تېر کال د بغلان د خټکیو حاصلات د وچکالۍ او نباتي افتونو له امله زیانمن شوي و او بزګران ونه توانېدل چې له

د بغلان د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ ریاست وایي، چې ددې ولایت د للمي او اویزو خټکیو حاصلات په بې مخینه توګه ډېره شوې ده. یاد ریاست وایي، چې سرب کال ددې ولایت په درې زره او ۷۱۵ هکتاره ځمکه کې خټکي کرل شوي دي، چې حاصلات یې ۸۴ زره او ۹۱۰ متریک ټنو ته رسیږي.

د بغلان د کرنې ریاست چارواکي وایي، چې سربنی پر وخت او ډېر ورښتونه او له بزګرانو سره د کرنې ریاست همکاري په دې ولایت کې د خټکیو د حاصلاتو د زیاتوالي لامل شوي دي.

د بغلان د کرنې ریاست په خبره بزګران د

محرومیت، عملاً پایان می‌یابد

به روز پنج‌شنبه سوم اسد، با سفر نصیراحمد درانی، وزیر زراعت، آبیاری و مالدارۍ، روشن شد که زمان و زمینه‌های پایان دادن به محرومیت و محروم بودن شهروندان فرا رسیده است و ما خوش‌بختانه در حال نقطه‌ای پایان گذاشتن به این مشکل هستیم.

بیش‌تر از یک‌ونیم سال از شروع کار نصیراحمد درانی در رهبری وزارت زراعت می‌گذرد، اما امسال با سال گذشته متفاوت است. او با سرلوحه‌ای کاری «پایان دادن به محرومیت» برای ۱۳۹۸ بودجه‌ای بامیان را نزدیک به دوبرابر سال قبل برنامه‌ریزی کرد. سال ۱۳۹۷ بودجه‌ای وزارت زراعت برای ولایت بامیان ۲۲۰ میلیون افغانی بود، اما در سال روان میزان این بودجه به ۴۲۰ میلیون افغانی رسید یعنی عملاً این ولایت در شمار ولایت‌هایی قرار گرفت که دارای بودجه‌های خوب زراعتی هستند و وزارت تنها به دلیل‌های زراعتی، آن‌ها را تقویت می‌کند و رشد می‌دهد.

در کنار این‌ها وزارت زراعت، به تمامی پروژه‌های وزارت زراعت، دستور داده است که تا اندازه‌ای ممکن، ظرفیت‌ها و زمینه‌های‌شان را سنجش کنند و به مناطقی که پیش از این محروم بودند و نیاز و زمینه‌ای توجه دارند، کار بیش‌تر کنند. در ادامه‌ی همین تلاش‌ها، برنامه‌ای انکشاف زنجیره‌ای ارزش باغداری که ۷۵ میلیون دالر برای سه سال بودجه دارد، ۱۰ ولایت را پوشش می‌دهد که بامیان یکی از آن‌ها است.

هم‌چنان آغاز تطبیق پروژه‌ای مصونیت غذایی برای پایان دادن به سوءتغذی در خانواده‌های بامیانی، رشد زمینه‌ها و ظرفیت‌های نگهداری اولین پارک ملی (بند امیر) با ساخت زیربناها، حمایت از زنان تهی‌دست بامیان با توزیع یک‌هزار مرغداری خانه‌گی و گسترش فعالیت بخش تحقیقات زراعتی در بامیان با ساخت لات دوم فارم تحقیقی ملاغلام، از خبرهای خوش دیگر این روزها است که فعالان بخش زراعت این ولایت را شادمان‌تر و امیدوارتر می‌سازد.

واقعیت امر این است که با روی کار آمدن حکومت وحدت ملی، محمداشرف غنی رییس جمهور کشور، همواره «پایان دادن به محرومیت» را شعار حکومت تعیین کرده است. وزارت زراعت زیر رهبری نصیراحمد درانی نیز برای دست‌یافتن به این هدف، توجه ویژه‌ای به ولایت‌های محروم کرده است. این توجه ویژه حالا در بامیان، می‌تواند فصل‌های جدید و پربار زراعتی را رقم بزند.

بامیان که بیش‌ترین کچالوی افغانستان را تولید می‌کند، می‌تواند با افزایش توجهات، به افزایش تولید برسد و آهسته‌آهسته نه تنها افغانستان در بخش تولید کچالوی مصرفی شهروندان و نهادهایش به خودکفایی برسد، بل می‌تواند کچالوی بامیان به بیرون از کشور [مثلاً چنان‌که رییس جمهور غنی گفته است به آذربایجان - صادر شود.

از آنجایی که رشد زراعت، از تهداب‌های رشد اقتصادی است، افزایش تولید می‌تواند درهای ورود پول بیش‌تر به افغانستان را برای خرید و صدور محصولات باز کند.

بامیان و دیگر ولایت‌هایی که پیش از این محروم خوانده می‌شدند و هنوز هم به توجه نیاز دارند، حالا فصل‌های تازه‌ای به روی‌شان باز شده است و این فصل‌ها می‌تواند فصل‌های رشد زراعت، انکشاف اقتصاد و بهزیستی باشد. بامیان نمونه‌ای از این تلاش‌ها برای پایان دادن به محرومیت است و ما امید داریم فصل‌های برابری همین گونه برای سال‌های بعد نیز ادامه یابد و ما افغانستانی با شهروندان برابر و مساوی داشته باشیم و هیچ کس محروم نباشد. این گونه است که «محرومیت» بی‌معنا می‌شود.

رویای محمد یوسف با باغداری

به حقیقت پیوست

و مالدارۍ وزارت زراعت گردید. پروژه‌ای ملی باغداری و مالدارۍ برایش دو جریب باغ شفتالو از نژاد «کله‌گریه» و «مایکریست» ساخت.

محمد یوسف می‌گوید گرچند در اوایل بالای ارزش باغداری زیاد باور نداشت اما سرانجام رویای وی با همین پیشه به حقیقت پیوست. او سال گذشته توانست حاصل دو جریب شفتالویش را در بدل ۳۰۰ هزار افغانی بفروشد و این رقم در سال جاری نیز افزایش خواهد یافت.

او ضمن تمجید از فعالیت‌های پروژه‌ای ملی باغداری و مالدارۍ وزارت زراعت، برای دهقانان در منطقه خویش و سایر مناطق ولایات زون شمال‌شرق خواهان افزایش و ادامه این فعالیت‌ها شد.

به گفته‌ی او، «پروژه‌ی باغداری و مالدارۍ توانسته در دست‌رخوان مردم تغییرات مثبت به وجود آورده بیاورد و مردم نیازمند فعالیت‌های آن اند. همین پروژه‌ای وزارت زراعت است که در دشوارترین مناطق خدمات را برای دهقانان و مالداران عرضه می‌دارد.»

محمد یوسف نام دارد و ساکن منطقه‌ی قلی‌س شهر تالقان مرکز ولایت تخار است. چین‌های پیشانی و آبله‌های دست‌های محمد یوسف نشان از زحمات و پشت‌کار وی در بخش زراعت را نشان می‌دهد.

محمد یوسف می‌گوید در کودکی در شرایط که او بزرگ شد زمینه تحصیل برایش فراهم نشد از این رو مجبور شده برای پیدا کردن لقمه نان حلال پیشه زراعت را انتخاب کند و این کار را در زمین‌هایی که از پدر برایش به میراث مانده بود، انجام داد و از این درک امرار معیشت می‌کرد.

محمد یوسف گرچند برای بهتر شدن اقتصاد خویش از هیچ تلاش دریغ نمی‌کرد مگر با تناسب قیمت پایین غله‌جات و حاصلات نه‌چندان خوب آن، پول مناسب نمی‌توانست به دست بیاورد.

از این که باغداری در منطقه وی زیاد رواج نداشت وی از اهمیت و ارزش باغداری نیز زیاد نمی‌دانست اما در سال ۲۰۱۴ میلادی شامل یکی از گروه‌های باغداری پروژه ملی باغداری

کشت سبزیجات زنده گی صفیه را تغیر داد

کیلوگرام حاصل به دست آورده و هر سیر آن را از ۸۰ تا ۵۰ افغانی می‌فروشد. او تا این دم مبلغ ۲۸ هزار و ۸۰۰ افغانی به دست آورده که مبلغ به دست آمده را مصارف خانواده خویش کرده است.

روند جمع‌آوری حاصل از مزرعه تا به آخر فصل دوام خواهد داشت و این بانو توقع دارد که این مزرعه برای او ۸۰ هزار تا ۱۰۰ هزار افغانی درآمد داشته باشد. بانو صفیه توقع دارد که برنامه‌ای ملی باغداری و مالدارۍ وزارت زراعت فعالیت‌های بیش‌تر برای رشد اقتصادی خانواده‌ها در آینده داشته باشد و دامنه‌ی فعالیت پروژه وسیع‌تر گردد و از این برنامه متشکر و راضی است.

باغداری و مالدارۍ وزارت زراعت به دست آورد. او یک مزرعه به مساحت کمتر از یک جریب (به صورت قطعه نمایشی) از بادنجان سیاه را بذر کرده که با رعایت همه رهنمایی‌های تخنیک‌ی که توسط کارمند ساحای پروژه صورت گرفته حاصل فراوان از مزرعه‌اش به دست می‌آورد و در مارکیٹ محلی می‌فروشد. تا اکنون ۴۵۰ سیر (سه هزار و ۷۸۰)

بانو صفیه، باشنده‌ی قریه آخندزاده ولسوالی بغلان مرکزی ولایت بغلان است. او ۴۲ سال دارد و مادر هشت فرزند است.

بانو صفیه در سال ۲۰۱۸ شامل گروه باغچه‌های خانه‌گی پروژه‌ای ملی باغداری و مالدارۍ «NHLP» گردید. او آموزش و رهنمایی‌های تخنیک‌ی در کشت، برداشت، عملیات زراعتی، کنترل بیماری‌ها و آفت‌های نباتی، ارزش غذایی و اقتصادی سبزیجات، پروسس (طرز تهیه انواع مربا، چکنی، ترشی، رب) و غیره را در مکتب ساحای دهقان فرا گرفته است. در بهار سال ۱۳۹۸ این بانو هشت نوع تخم سبزیجات را از طریق برنامه‌ی ملی

د حیوانی روغتیاریاست:

۱۱۰ میلیونه افغانیو په ارزښت کلمې بهر ته صادر شوي

۱۳۹۱م کال را په دې خوا د ننه په افغانستان کې په استنډرډ ډول د پروسس کارخونې جوړې شوې، چې د کرنې وزارت د حیواني روغتیا ریاست د حیواني محصولاتو د صادراتو په برخه کې د لا زیاتو اسانتیاوو برابرولو په پآړ یاد شرکتونه په اروپایي ټولنه کې ثبت او ارجستر کړي دي. ددغو شرکتونو تر ثبت او راجستر وروسته یاد شرکتونه وتوانېدل چې په مستقیمه توګه پروسس شوي کلمې او د څارویو نور محصولات له هېواده بهر اروپایي او امریکایي هېوادونو او ترڅنګ یې کاناډا او برازیل ته صادر کړي.

ښاغلي محسنی وویل، چې په ۱۳۹۷م کال کې د څه باندې ۱۱۰ میلیونه افغانیو په ارزښت لس میلیونه او ۶۴ زره و ۳۸۵ کړۍ کلمې پروسس او له هېواده بهر صادر شوي دي.

غه وویل، چې دکلمو په پروسس خونو کې څه

ثبت او راجستر شوي دي، چې بېلابېل حیواني محصولات له ډلې د مېږو او وزو کلمې پروسس او بهرنیو هېوادونو ته صادروي.

د ۳۷ شرکتونو له ډلې یوازې پنځه هغه یې دکلمو د پروسس په برخه کې فعالیت کوي او پاتې نور شرکتونه یې د بېلابېلو حیواني محصولاتو په برخه کې فعالیت کوي او اروپایي ټولنې، کاناډا، امریکا، برازیل، انگلستان، ترکیې، فلند، ازبیکستان، استرالیا او نورو هېوادونو ته حیواني محصولات صادروي.

د کرنې وزارت د حیواني روغتیا مشر احمد مختار محسنی وایي، چې تر دې مخکې مو په هېواد کې د مېږو او وزو تولید شوي کلمې د پاکستان، عربي متحده اماراتو او ایران له لارې نورو هېوادونو ته صادرېدل، خو د کرنې وزارت د حیواني روغتیا د قرنطین دېرڅې د جدي پاملرنې له امله، له

په افغانستان کې دکلیوالو سیمو کابو ۸۰ سلنه وګړي په کرنه او مالدارۍ بوخت دي او کرنه او مالدارۍ د دغو وګړو په معیشت کې خورا ارزښتمن رول لوبوي. د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ وزارت د بزګرانو، ښوالو او مالدارانو د عوایدو ډېرولو او په بېلابېلو برخو کې دوي ته د اسانتیاو برابرولو په پار هلې ځلې کوي. افغان حکومت غواړي چې دکلیوالو سیمو د اقتصادي وضعیت ودې ته ډېره پاملرنه وکړي او دغه کار یې په خپل لومړیتوبونو کې ښوولی دي. په افغانستان کې د کرنې او مالدارۍ پرمختګ او د مالدارۍ او کرنیزو توکو د پروسس په برخه کې ډېر ټینګار کیږي ځکه چې دواړه برخې په کور دننه تولیدي توکو او لګښت په برخه کې په ځانګړۍ توګه د ټول هېواد په اقتصادي پرمختګ کې خورا مهم رول لوبوي.

په هېواد کې د کرنې ترڅنګ مالدارۍ هم اقتصادي ارزښت لري او یو شمېر کورنۍ په تېره کلیوالو کورنیو د خپلو کورنیو یوه اندازه لومړني اقتصادي اړتیاوې د کورنیو حیواناتو په ځانګړي ډول له غواګانو، وزو او مېږو څخه پوره کوي.

د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ وزارت د کرنې د پراختیا او میکانیزه کولو ترڅنګ د مالدارۍ د ودې او پراختیا او د مالدارو کورنیو د اقتصادي ودې په پار پراخ پروګرامونه پلي کړي او ډېر شمېر نور پروګرامونه تر لاس لاندې لري.

ددغو پروګرامونو له ډلې یو هم د مالدارۍ او کرنیزو توکو پروسس، بسته بندي او دغو توکو ته بازار موندنه ده.

په دې وروستیو کلونو کې د نورو حیواني توکو ترڅنګ د مېږو او وزو کلمې هم پروسس او بهرنیو هېوادونو ته صادريږي.

د کرنې وزارت د حیواني روغتیا ریاست له خوا د حیواني محصولاتو ۳۷ صادراتي شرکتونه

افزایش بی سابقه ی تولید انگور در هلمند و قندهار

مهداد احمدی

سال‌های اخیر ۱۹ باب کشمش‌خانه نیز تاکنون ساخته است. او گفت کار ساخت هفت کشمش‌خانه دیگر همین اکنون ادامه دارد. آقای الکو تأکید کرد که برای حمایت از باغداران انگور، به ساخت کشمش‌خانه‌های زیادی نیاز است، اما وزارت زراعت، نظر به امکانات خود سالانه هفت تا ده کشمش‌خانه در این ولایت می‌سازد. او گفت که این کشمش‌خانه‌ها با ظرفیت‌های مختلف ساخته شده‌اند.

هلمند از نگاه تامین نیازمندی به کشمش و انگور به خودکفایی رسیده و به گفته ی زلمی الکو، ۶۰ درصد محصولات باغ‌های

مورد پرورش قرار گرفته و اکنون به شکل «ستاک مادری» از آن استفاده می‌شود. آقای الکو افزود که طی سال‌های اخیر، سالانه ۲۰ تا ۲۵ هزار قلمه ی انگور به صورت رایگان در اختیار باغداران قرار می‌گیرد. رییس اداره زراعت، آبیاری و مالدارۍ ولایت هلمند می‌گوید که محصولات این تاک‌ها، پس از پخته شدن، برای مدت طولانی‌تری قابل نگهداری است و برای تجارت کاربرد خوبی دارد.

زلمی الکو گفت که وزارت زراعت، آبیاری و مالدارۍ، برای گسترش و بهبود تاک‌های انگور و پروسس این محصولات، طی

مسوولان ریاست زراعت، آبیاری و مالدارۍ ولایت‌های هلمند و قندهار در جنوب کشور، از افزایش بی‌سابقه محصولات انگور در این دو ولایت خبر داده می‌گویند که امسال از ولایت‌های هلمند و قندهار ۴۴۴ هزار و ۹۶۵ متریک تن انگور به دست خواهد آمد. زلمی الکو رییس اداره زراعت، مالدارۍ و آبیاری ولایت هلمند، می‌گوید این ولایت برای باغ‌های میوه به ویژه انگور آب‌وهوای مناسب دارد و ۲۱ نوع انگور در هلمند کشت می‌شود.

آقای الکو می‌افزاید که براساس ارزیابی‌ها و احصایه‌های این اداره، شش‌هزار و ۴۱۰ هکتار زمین در ولایت هلمند تحت تاک‌های انگور قرار دارد و امسال از این تاک‌ها ۸۹ هزار و ۷۴۰ متریک تن انگور به دست خواهد آمد.

رییس اداره زراعت هلمند تأکید دارد که تاک‌های انگور در این ولایت در حال گسترش است و همین اکنون ۱۸ نوع انگور قلمی در اختیار باغداران قرار گرفته است. او گفت که چند سال قبل، برخی از نوعیت‌های انگور از بیرون کشور وارد گردیده و این نوعیت‌ها در فارم تحقیقاتی «بولان»

انگور این ولایت در خود هلمند به مصرف می‌رسد و ۴۰ درصد دیگر آن به ولایت‌های زابل، غزنی، میدان وردک، نیمروز و کابل صادر می‌شود.

ولایت قندهار، در همسایه‌گی هلمند نیز، امسال شاهد افزایش بی‌سابقه ی محصولات تاک‌های انگور در این ولایت است.

عبدالباری مسوول بخش باغداری ریاست زراعت، آبیاری و مالدارۍ ولایت قندهار، می‌گوید که در این ولایت همین اکنون ۲۷ هزار و ۳۲۵ هکتار زمین تحت کشت تاک‌های انگور قرار دارد. عبدالباری گفت هرچند تاکنون فصل برداشت محصولات انگور به صورت کامل به پایان نرسیده، اما انتظار می‌رود که امسال ۳۵۵ هزار و ۲۲۵ متریک تن انگور از ولایت قندهار به دست بیاید.

مسوول بخش باغداری ریاست زراعت قندهار می‌افزاید که بیشترین تاک‌های انگور در ولسوالی‌های ژری، میوند، دند، دامان، پنجوایی، خاک‌ریز و مرکز ولایت قندهار قرار دارد. به گفته ی او، گردک کشمش، شندل‌خانی، کشمش سرخ، توران، قلمک، سپین سایبین، سره سایبین، عسکری، تندان، آیته، خیری غلامان، خال‌چینی و لعل از مهم‌ترین نژادهای انگور است که در ولایت قندهار تولید می‌شود.

بخشی از محصولات تاک‌های انگور قندهار به ولایات همجوار و مرکز صادر می‌شود و مقداری هم به صورت کشمش به خارج از کشور صادر می‌گردد.

امسال در پروان ۴۴۳ جریب باغ ساخته شده است

کاری که خوش‌بینی‌های باغداران پروان به رشد باغداری را افزایش داده است.

۵۰۰ هزار افغانی حاصل می‌کنیم، اگر بازار مناسب باشد، درآمد زیاد خواهد بود، به کمک ریاست زراعت ماشین دواباشی خریدیم و باغ را دیوار کردیم، دروازه گرفتیم، می‌خواهیم دیگر هم با ما همکاری شود و با جهان رقابت کنیم، در باغ من ۱۰ نفر کار می‌کنند.»

عبدالسمیع نوری آمر امور زراعتی پروان می‌گوید: «علاقه‌مندی مردم به احداث باغ‌ها بیش‌تر شده، از یک طرف پروان مساعد به باغدار بوده و از طرف دیگر نزدیک به

چتر خودمان آوردیم و در اوقات مختلف و در زمان نیاز آموزش می‌دهیم، مثلاً در وقت برداشت حاصلات چگونه جمع‌آوری کنند، وقت کوددهی چگونه کودپاشی کنند، چه وقت شاخه‌بری کنند.»

آقای احمدی افزود: «شفتالوی بشقابی، شفتالوی زودرس و شلیل میوه‌های تازه‌ای‌اند که از ایران وارد کردیم که آب و هوای پروان با این درخت‌ها توافق دارد، به گفته او این درخت‌ها را مرض نزده، بازار و قیمت آن مناسب و تقاضای مردم نیز برای

وزارت زراعت، آبیاری و مالرداری، ۴۴۳ جریب زمین را در ولایت پروان در سال ۲۰۱۹ باغ‌های میوه‌های مختلف ساخته است.

برنامه‌ی ملی باغداری و مالرداری «NHLP» وزارت زراعت این باغ‌ها را در ولسوالی‌های سیدخیل، شیخ‌علی، جبل‌السراج، بگرام، کوه صافی، شینواری، سرخ پارسا و شهر چاریکار ساخته است.

باغ‌های ساخته شده شامل پنج جریب بادام، ۱۶۲ جریب سیب، ۲۶ جریب زردآلو، ۶۹ جریب انگور، ۲۴ جریب چهار مغز، نه جریب آلو و ۱۵۰ جریب املوک، شلیل و آلوچه است. به گفته‌ی متخصصان و باغداران بعضی میوه‌هایی چون شلیل و املوک که تازه در پروان ترویج شده نتیجه عالی داده است و باغداران علاقه‌ی بیش‌تری برای احداث آن نشان می‌دهند.

بربالی احمدی کارمند ترویج باغداری و مالرداری ریاست زراعت پروان می‌گوید: «میوه‌های تازه چون شلیل، املوک و شفتالوی بشقابی نتیجه عالی داده، چند سال است که در این بخش ما کار می‌کنیم، باغداران را زیر چتر گروه‌های باغداری آوردیم، سابق به صورت محلی بود حاصل کم می‌گرفتند و باغ‌های‌شان را مرض می‌زد.»

به گفته‌ی وی، باغ‌هایی را که ایشان ساخته‌اند سیستم آبیاری آن منظم بوده، نهال‌ها به صورت قطار کشت شده، امراض کم دارد، بهتر حاصل می‌دهد و میوه‌ی خوش‌کیفیت به دست می‌آورند.

«ما در کنار این که برای باغداران، باغ ساخته‌ایم، باغداران دیگر را زیر

کابل می‌باشد توجه بیش‌تر مردم به باغدار می‌باشد، روزانه چندین نفر برای به دست آوردن درخت و نهال به ما مراجعه می‌کنند، ما در حد توان همکاری می‌کنیم، در سال جاری ۴۴۳ جریب باغ را مطابق به روش‌های نوین باغداری ساختیم، و [این کار ما] نتیجه‌ی عالی داده است.»

آمر زراعت پروان هدف از این کار اداره‌ی زراعت را آوردن تغییر مثبت در دست‌رخوان مردم و ترویج درختان و میوه‌های نو و تولید میوه خوش‌کیفیت و معیاری می‌داند.

احداث آن زیاد است.» در عین حال، باغداران این ولایت می‌گویند حد اقل ۳۰ تا ۴۰ درصد در حاصل زمین‌های‌شان تغییر آمده است.

حاجی افضل یکت‌ن از باغداران قریه خلایابی ولسوالی می‌گوید: «شش جریب زمین شلیل و شفتالوی زودرس و بشقابی ریاست زراعت پروان جور کرده، ۴۰۰ درخت در آن غرس کردیم، چهار هزار سیر شفتالو حاصل می‌گیرم، سابق گندم کشت می‌کردم، حاصل کم می‌گرفتیم، پس‌انداز نداشتیم، ان‌شاءالله که حدود

حاصلات بی‌سابقه باغ‌های شفتالو در ولایت کندز

در گذشته این رقم بالاتر از ۱۰ هزار افغانی نبود.

فضل‌واحد می‌گوید در سال جاری حاصلات باغ شفتالوی او، بسیار خوب بوده که به تناسب سال گذشته تقریباً دوبرابر شده است. او دلیل این افزایش را در حاصلات باغ شفتالوی خود، مراقبت درست از باغش می‌داند و از خدمات پروژه‌ی ملی باغداری و مالرداری وزارت زراعت که برایش عرضه شده است، بسیار خرسند است.

به غیر از فضل‌واحد باغداران زیاد دیگری نیز امسال از حاصلات باغ‌های شفتالویی که از سوی پروژه ملی باغداری و مالرداری وزارت زراعت برای‌شان احداث شده، بسیار خرسند اند.

در حال حاضر قیمت یک کیلو شفتالو در بازارهای کندز ۸۰ تا ۹۰ افغانی است، که بازار خیلی مناسب نیز دارد.

مالرداری وزارت زراعت در زون شمال و شمال‌شرق می‌گوید که او در گذشته هیچ نوع آگاهی درباره‌ی مسایل باغداری نداشت اما بعد از شامل شدن در گروه باغداری پروژه‌ی ملی باغداری و مالرداری و احداث یک جریب باغ شفتالوی ترکی در زمینش، توانست که بیش‌تر روش‌های باغداری را به شکل نظری و عملی بیاموزد.

او که مرد بی‌سوادی است، اما فکر بسیار عالی دارد، می‌گوید در سال جاری حاصل یک جریب شفتالو را ۱۵۰ هزار افغانی فروخته است که

کندز در شمال‌شرق، آب‌وهوا و زمین‌های مناسب برای میوه‌جات به خصوص شفتالو دارد. حاصلات امسال باغ‌های شفتالو به تناسب سال‌های گذشته به گفته‌ی باغداران و مسوولان بی‌پیشنه بوده است.

پروژه‌ی ملی باغداری و مالرداری وزارت زراعت در این ولایت، صدها جریب زمین و انواع باغ‌های شفتالو احداث کرده است که یکی از این باغ‌ها، باغ شفتالو فضل‌واحد در منطقه شنه‌تیه ولسوالی علی‌آباد ولایت واقع شده است. منطقه‌ای ناامن و با حضور طالبان، اما کارمندان پروژه ملی باغداری و مالرداری خدمات وزارت زراعت را برای باغداران از جمله فضل‌واحد در این منطقه به صورت بسیار درست رسانیده‌اند.

فضل‌واحد در صحبت با مسوول اطلاعات و ارتباطات پروژه‌ی ملی باغداری و

معرفی یک محصول با فواید توت آشنا شوید

نوری

باعث رشد ناخن‌ها و تقویت چشم می‌شود.

۱۲- توت سفید یکی از میوه‌های خوش‌مزه‌ای که دارای مواد معدنی بسیاری چون گلوکز، و انواع ویتامین‌های گروه A و C و B و مقادیر بالایی از فیبر، تانن، منیزیم و آهن می‌باشد که برای سلامتی بسیار مفید است.

۱۳- باعث افزایش عمر می‌شود

۱۴- حفاظت قلب و عروق

۱۵- فواید توت سفید برای کاهش وزن

۱۶- توت به دلیل داشتن هشت میلی گرم آهن که مقدار زیادی به حساب می‌آید، علاوه بر خوش‌مزه‌گی می‌تواند برای درمان کم‌خونی افراد به خاطر فقر آهن مفید باشد.

۱۷- در خیلی از کشورهای شرقی از توت برای درمان و علاج سفیدی زودرس موها استفاده می‌شود، همچنین برای درمان موهای خاکستری زودرس پیری هم مفید است.

۱۸- به دلیل وجود مقدار زیادی ویتامین C از شیریه‌ی توت به عنوان یک داروی مؤثر و درمان‌کننده برای سرماخوردگی و آنفولانزا در کشورهای مختلف استفاده می‌شود.

۱۹- مقدار فیبر قابل توجه در توت باعث می‌شود کلسترول خون کاهش یابد و هضم غذا راحت‌تر شود.

۲۰- برای درمان زخم‌های دهان و گلودرد توصیه شده است.

۲۱- جوشانده پوست ریشه‌ی توت سفید، خلط‌آور مناسبی برای سرفه، آرام‌بخش و تسکین‌دهنده است.

۲۲- ویتامین A توت باعث می‌شود ناخن‌ها رشد سریعی داشته باشند.

۲۳- توت خشک می‌تواند جای‌گزین مناسبی برای افراد دیابتی باشد به شرطی که در خوردن آن زیاده‌روی نکنند.

۲۴- بهترین زمان خوردن آن صبح ناشتا یا عصر در فاصله‌ی غذایی ظهر و شام است یعنی درست زمانی که شکم از غذا تهی است، زیرا خواص آن بهتر جذب بدن می‌شود.

۲۵- در دوران شیردهی توت موجب افزایش شیر مادر می‌شود.

توت میوه مشهور و معروف کشور ما است. ماه‌های جوزا، سرطان و اسد فصل پخته شدن توت می‌باشد. هوای افغانستان به خصوص مناطق کوهستانی و آبدار، بستر مساعد برای شانندن و حاصل‌دهی نهال توت است.

از توت برای مواد غذایی و دارویی استفاده می‌شود. حدود ۳۰ نوع توت در کشور ما موجود است که مشهورترین آن به نام توت سفید، بی‌دانه، مرکلی، شاه‌توت، توت کبود، توت زمینی، شستی و توت خودی مشهورترین آن است. درخت توت از درختان بزرگ و مرتفعی است که ارتفاع آن به ۲۰ متر و قطر ش به یک متر می‌رسد.

برگ درخت توت سفید، به عنوان تنه‌ای غذای کرم ابریشم، اهمیت اقتصادی ویژه‌ای دارد و گاه درخت توت اساساً به همین منظور کاشته می‌شود. فصل بهار و تابستان هم‌وطنان ما برای خوردن توت به ولایت‌هایی که توت بیش‌تر دارد، می‌روند.

خواص توت

۱- قند موجود در توت سفید برای کسانی که مبتلا به مرض قند هستند ضرر ندارد.

۲- توت میوه‌ای پرخاصیت و البته پرکالری است.

۳- دارای ویتامین‌های مختلف و سرشار از انرژی می‌باشد.

۴- در کاهش میزان کلسترول بد خون و جلوگیری از ابتلا به بیماری‌های قلبی و عروقی مفید است.

۵- از سرطان پیش‌گیری می‌کند، به همین دلیل مصرف توت برای پیش‌گیری از سرطان توصیه می‌شود.

۶- توت در سهل کردن جریان ادرار نیز نقش دارد.

۷- مصرف این میوه وزن را کاهش می‌دهد.

۸- توت حاوی مقدار قابل توجهی ویتامین «C» و آهن است، از این رو مصرف آن برای کسانی که کم‌خونی دارند توصیه می‌شود.

۹- توت به علت داشتن انواع ویتامین‌های گروه «B» در کاهش و رفع ترس، عصبانیت، خمودی، اضطراب و هیجان مؤثر است.

۱۰- ویتامین «A» موجود در توت

لغمان:

د هېواد د سبو پلازمېنه

جمعه گل اشرفی

لغمان د افغانستان یو له ختیځو ولایتونو څخه دی، چې په ۱۳۴۳ لمریز کال کې تاسیس شوی او مرکز یې د مهترلام ښار دی.

لغمان د هندوکش غرونو په لمن کې د کابل سیند تر غاړې پروت دی، دالینګار او الیشنگ سیندونو یې ښکلا نوره هم زیاته کړې ده.

د لغمان سوېل ختیځ او سوېل ته ننگرهار، شمال ختیځ ته کونړ، شمال ته یې نورستان، شمال لوېدیځ ته یې پنجشېر او لوېدیځ ته یې کابل او کاپیسا ولایتونو موقعیت لري.

لغمان د مرکز په ګډون شپږ اداري واحدونه لري، مهترلام ددې ولایت مرکز، الیشنگ، الینګار، دولت شاه، قرغه یې او بادپښ یې ولسوالۍ دي.

لغمان د بحر له سطحې څخه ۷۷۲ متره لوړ او مدیترانې نیمه مرطوب اقلیم لرونکی ولایت ده. په اوړي کې یې هوآګرمه او په ژمي کې یې هوا په نسبي توګه معتدله ده. دغه ولایت ۳۸۴۳ کیلومتره مربع مساحت لري، چې له دې ډلې څخه ۳۶.۴ سلنه یې کرنیزې ځمکې، ۴۲.۲ سلنه یې غرونه، ۱۳.۲ سلنه یې دښتې، ۳.۲ سلنه یې نیمه همواره ځمکه او پنځه سلنه یې شگلنې دښتې دي.

په لغمان کې دکابل سیند ترڅنګ د الینګار او الیشنگ سیندونه بهیري او د دې ترڅنګ ګڼ شمېر کاریزونه هم لري، د اوبو د پراخو زېرمو له امله ددې ولایت ډېری خلک په کرنه بوخت دي.

ددې ولایت د سبو او نورو فصلونو حاصلات ددې ولایت د اړتیاوو ترڅنګ د ختیځو ولایتونو او کابل ولایت اړتیاوې هم پوره کوي. په دې ولایت کې وریجې، لوبیا، بېلا بېل ډول ترکاری او سابه، نارنج، مالټې، لیمو، کینو، ګني، منې، زردالو، چهارمغز او داسې نور کرنیز توکي تولیدیږي. ددغه ولایت په غرنیو سیمو کې د جلغوزیو ځنګلونه هم شته، دغه راز د ارچې، نښتر، بلوط لرګیو، چنار او نور بېلا بېل ډول پراخه ځنګلونه هم لري.

لغمان ټولټال ۲۱ زره او ۸۷۶ هکتاره کرنیزه ځمکه لري، چې له یاد مقدرا څخه یې ۳۲ هکتاره للمي او اته زره او ۱۵۶ هکتاره یې نمجنه او جبه زاره ځمکه

ده، چې یواځې د شولو دکښت لپاره مناسبه ده. ددې ولایت کروندګر په پراخه پیمانه د شولو کرکېله هم کوي. په دې ولایت کې د شولو د عصري کرکېلې په پار په روان کال کې د کرنې وزارت له خوا د شولو ۸۰ ننداريزې قطعې هم جوړې شوي دي، چې بزګرانو ته په کې د عملي روزنې زمینه هم برابره شوې ده. ددې ترڅنګ په دې وروستیو کلونو کې د کرنې وزارت په همکارۍ په دې ولایت کې د بېلابېلو مېوو نوي بڼونه هم جوړ شوي دي. له ۲۰۱۳م کال راهیسې د کرنې وزارت د بڼوالۍ او مالدارۍ ملي برنامې له خوا په دې لایت کې د بېلابېلو مېوو ۳۳۱.۶۷ هکتاره بڼونه جوړ شوي دي. د شمېرو له مخې ددې ولایت د مېوو دښوونو اندازه ۷۰۰ هکتاره ده.

لغمان کې د شفتالو کرکېله د ودې او پراختیا په حال کې ده. د چارواکو په خبره په دې ولایت کې د بلې هرې میوې په پرتله شفتالو بڼه پایله ورکړې ده. د معلوماتو ترمخه په دې ولایت کې د شفتالو ۳۳۰ جریبه بڼونه شتون لري، چې روان کال یې حاصلات ۸۵۰ ټنه وه.

لغمان، چې د افغانستان د سبو د پلازمېنې په نوم شهرت لري د ورځني لسګونه موټره سابه مرکزي ولایتونو په ځانګړې توګه کابل ته صادروي.

روان کال د لغمان په اته زره او ۵۴۰ هکتاره ځمکه کې سابه کرل شوې دي. بنډۍ، رومي بانجان، تور بانجان، بادرنگ، کدو، کدوګګ، پالک، پیاز، کچالو، ګندنه،

ګلپي، کرم، کاهو، شلغم، ملي سرخک او سپین ملي، ترایي او تره او یوشمېر نور ترکاری د هغو سبو له ډلې څخه دي، چې په لغمان کې په ځانګړې توګه د علینګار، علیشنگ، مهترلام او قرغه یې په ولسوالیو کې ډېر کرل کیږي.

د لغمان ولایت د سبو ډېره برخه مرکزي ولایتونو له ډلې کابل ته صادرېږي. په لغمان کې د سبو راټولولو ۱۵ مرکزونه فعالیت لري، چې ددغو مرکزونو له لارې سابه راټولېږي او بیا مرکزي ولایتونو ته صادرېږي. په دې برخه کې شاوخوا ۱۰ زره کسان په کار بوخت دي.

د لغمان سابه تر غزني او بغلان ولایتونو هم رسیږي.

ددې ولایت د سبو او نورو فصلونو حاصلات ددې ولایت د اړتیاوو ترڅنګ د ختیځو ولایتونو او کابل ولایت اړتیاوې هم پوره کوي. په دې ولایت کې وریجې، لوبیا، بېلا بېل ډول ترکاری او سابه، نارنج، مالټې، لیمو، کینو، ګني، منې، زردالو، چهارمغز او داسې نور کرنیز توکي تولیدیږي. ددغه ولایت په غرنیو سیمو کې د جلغوزیو ځنګلونه هم شته، دغه راز د ارچې، نښتر، بلوط لرګیو، چنار او نور بېلا بېل ډول پراخه ځنګلونه هم لري.

بشیر، دشت خشک را باغ ساخت و ۸۰۰ هزار درآمد کرد

زنده‌گی‌اش را از طریق کار در بخش باغداری به خوبی می‌تواند رونق ببخشد. حالا در نظر دارد تا در سال آینده باقی زمینش را نیز باغ‌های میوه بسازد.

محمد بشیر که حالا به یک باغ‌دار پردرآمد در منطقه‌ی خود بدل شده است، الگوی خوبی برای دیگران شده است. برای کسانی که در هم‌جواری او زمین دارند.

محمد بشیر می‌گوید در حال حاضر مردمان زیادی را که او می‌شناسند علاقه گرفته‌اند تا زمین‌های‌شان را باغ‌های میوه از جمله بادام بسازند.

به جز از محمد بشیر، پروژه‌ی ملی باغداری و

مالدارۍ در زون شمال‌شرق به شمول کندز هزاران جریب باغ عصری میوه‌های مختلف را برای باشندگان این ولایت‌ها ساخته است که تمام این باغ‌ها نتیجه‌ی بسیار عالی نیز در پی داشته است.

محمد بشیر می‌گوید در سال روان حاصل یک جریب شفتالو را بیش از ۱۰۰ هزار افغانی فروخته و حاصل سال اول باغ بادامش را بالاتر از ۷۰۰ هزار افغانی به تاجران میوه‌ی خشک در ولایت کندز به فروش رسانیده و این رقم در سال‌های آینده چندین برابر افزایش می‌یابد.

محمد بشیر نام دارد و باشنده‌ی قریه حاجی حسین ولسوالۍ علی‌آباد ولایت کندز است. مرد خوش‌خلق و زحمت‌کش و پشت کارش قابل قدر است. او در قریه حاجی حسین ولسوالۍ علی‌آباد ولایت کندز ۳۰ جریب زمین داشت. زمین او للمی است. تنها محمد بشیر هر سال، این زمین را گندم للمی کشت می‌کرد، اما بیش‌تر سال‌ها به اثر خشک‌سالی و نیاریدن باران کافی، هیچ حاصل از آن نیز نمی‌گرفت و زمینش، دشت خشکی به نظر می‌آمد.

اما او آرام ننشست و تصمیم گرفت که این زمین را باغ بادام و شفتالو بسازد. پروژه ملی باغداری و مالدارۍ

وزارت زراعت، زمین بشیر را باغ بادام و شفتالو ساخت و زیربناهای آبیاری‌ای را که شامل یک حلقه چاه سولری و یک ذخیره‌ی آب بود، برایش ایجاد کرد. این باغ در سال جاری به حاصل‌دهی شروع کرده است. محمد بشیر می‌گوید در سال روان حاصل یک جریب شفتالو را بیش از ۱۰۰ هزار افغانی فروخته و حاصل سال اول باغ بادامش را بالاتر از ۷۰۰ هزار افغانی به تاجران میوه‌ی خشک در ولایت کندز به فروش رسانیده و این رقم در سال‌های آینده چندین برابر افزایش می‌یابد.

محمد بشیر که پیشه‌ی دهقانی را از پدر به میراث برده می‌گوید، زمانی که زمینش باغ نبود از دَرَک حاصل ۳۰ جریب زمین للمی، نمی‌توانست حتا ۱۰۰ هزار افغانی حاصل بگیرد. او ضمن تمجید از فعالیت‌های پروژه‌ی ملی باغداری و مالدارۍ وزارت زراعت، می‌گوید حالا یقین دارد که

تولید زعفران گل‌خانه‌ای

از رویا تا واقعیت

محمد هاشم اسلمی

همه ساله حدود ۴۳۰ تن زعفران خشک در ۳۰ کشور جهان تولید می‌شود که از این مقدار حدود بیش‌تر از ۹۹.۵ درصد آن در نه کشور به دلیل داشتن شرایط مناسب اقلیمی تولید می‌کنند که افغانستان با تولید حدود ۱۵۸ تن سومین کشور تولیدکننده زعفران در جهان است.

در بخش صادرات نیز افغانستان بعد از ایران و اسپانیا با اختصاص ۷.۶ درصد از صادرات جهانی سومین کشور صادرکننده این محصول گران‌بها می‌باشد.

گزارش‌ها نشان می‌دهد که از مجموع ۸۵۰ میلیون دالر صادرات افغانستان تا پنجم حوت سال ۱۳۹۷ حدود ۷۰ درصد معادل ۵۹۵ میلیون دالر آن محصولات زراعتی بوده که از این مقدار حدود ۲۵ میلیون دالر یعنی ۴.۳ درصد را صادرات زعفران تشکیل می‌دهد. با توجه به شرایط مناسب اقلیمی، آب و خاک، اراضی فراوان، تقاضای جهانی و نیروی کار فراوان، حمایت از صنعت زعفران در افغانستان می‌تواند الگو و مرکز ثقل انکشاف پایدار زراعت در کشور گردد.

یکی از عواملی که می‌تواند در انکشاف پایدار صنعت زعفران مؤثر واقع شود معرفی و استفاده از تکنولوژی‌های جدید جهت افزایش تولید و پروسس معیاری تولیدات زراعتی بالخصوص زعفران است. اما آیا تقلید کورکورانه‌ای تکنولوژی و پرتکس‌های جدید، بدون تحلیل و تحقیق می‌تواند مؤثر باشد یا خیر؟

اخیراً تکنولوژی تولید زعفران گل‌خانه‌ای مورد توجه قرار گرفته است و حتی در بعضی ولایات اجرای آن توسط سکتور خصوصی آغاز گردیده است اما اقتصادی بودن این روش تولید زعفران در شرایط اقلیمی افغانستان اماواگرهای فراوان دارد که به طور مختصر به بحث می‌گیریم:

طرح کشت گل‌خانه‌ای برای اولین بار در کشور چین منطقه خود مختار تبت در سال ۲۰۰۶ توسط جوان چینی به نام (بن) که تحصیلات خود را در رشته زراعت به اتمام رسانیده بود برای اولین بار در جهان اجرا گردید. اگر چه این طرح در همان اوایل کار توسط متخصصین رد و ناکارآمد و غیر اصولی شناخته شد لیکن با تلاش (بن) این نوع کشت به خاطر بهداشت و کیفیت در سال ۲۰۱۲ به دستور رییس جمهور وقت چین ملی شد.

کشت گل‌خانه‌ای زعفران در حال حاضر با توجه به شرایط اقلیمی آن کشور اصلی ترین نوع کشت زعفران در چین می‌باشد. اجرای این طرح اگر چه در کشورهای دیگر از قبیل اسپانیا، امارات متحده عربی، ترکیه، افغانستان و هندوستان نیز آغاز شده است اما این که این روش بتواند از نظر اقتصادی با کشت زعفران در مزرعه رقابت کند جای سوال دارد. تنها مزیت که در تولید کشت زعفران گل‌خانه‌ای مورد قبول عده‌ای از متخصصین می‌باشد بهداشتی بودن این نوع زعفران است اما بهتر بودن کیفیت و اقتصادی بودن این روش را در مقایسه با تولید زعفران در مزرعه تایید نمی‌کنند زیرا از نظر اقتصادی این روش همه ساله مستلزم مصارف اضافی هم‌چون احداث سالن سرپوشیده، تهیه ماشین رطوبت‌ساز، مصرف انرژی برق،

کندن، انتقال و کشت مجدد پیازها و از نظر تخنیکی کوتاه شدن زمان جذب مواد غذایی توسط ریشه‌ها، احتمال شکسته شدن جوانه‌های پیاز و احتمال خفگی آن دلایل ارجحیت کشت زعفران در مزرعه بجای گل‌خانه می‌باشد.

مقایسه در آمد زعفران گل‌خانه‌ای با مصارف آن نیز بیانگر این واقعیت است که این روش تولید زعفران مقرون به صرفه نیست. طبق تجارب به دست آمده در هر کیلو گرام پیاز زعفران ۲۰ تا ۲۵ درصد آن‌ها با وزن ۱۵ گرام وجود دارد. لذا برای کشت هزار دانه پیاز زعفران در هر متر مربع به روش کشت گل‌خانه‌ای نیاز به ۱۵ کیلو گرام پیاز زعفران ۱۰ گرمی است که با خرید ۵۰ کیلو گرام زعفران پس از سورت کردن به دست می‌آید.

اگر قیمت هر کیلو پیاز زعفران بطور اوسط حدود ۱۰۰ افغانی باشد برای تهیه ۱۰ کیلو پیاز به وزن ۱۰ گرام باید ۱۰۰۰ افغانی پرداخت گردد. اگر یک پیاز حد اکثر دو گل بدهد و وزن هر گل حدود ۵.۴ گرام باشد از هر هزار متر مربع کشت گل‌خانه‌ای حدود ۸۰۰ گرام گل زعفران برداشت می‌شود که اگر اوسط قیمت هر کیلو گل زعفران را حتی ۷۰۰ افغانی محاسبه کنیم عاید به دست آمده حدود ۳۶۰ افغانی می‌شود. که این

مقایسه در آمد زعفران گل‌خانه‌ای با مصارف آن نیز بیانگر این واقعیت است که این روش تولید زعفران مقرون به صرفه نیست.

طبق تجارب به دست آمده در هر کیلو گرام پیاز زعفران ۲۰ تا ۲۵ درصد آن‌ها با وزن ۱۵ گرام وجود دارد. لذا برای کشت هزار دانه پیاز زعفران در هر متر مربع به روش کشت گل‌خانه‌ای نیاز به ۱۵ کیلو گرام پیاز زعفران ۱۰ گرمی است که با خرید ۵۰ کیلو گرام زعفران پس از سورت کردن به دست می‌آید.

الف تا یا زعفران

آفات مهم زعفران

زردکی شدن (رشد طولی) پیاز زعفران

محمد هاشم اسلمی، مشاور ارشد انکشاف زعفران در وزارت زراعت

● قسمت چهاردهم

احداث کنیم، توصیه می‌گردد که تلفیقی از روش‌های مدیریتی به شرح ذیل اجرا شود:

۱. زمین زعفران باید حاصل‌خیز و تقریباً غنی از مواد غذایی و در عین حال از تکسچر نسبتاً سبک به منظور تهویه مناسب برخوردار باشد.

۲. قبل از کاشت لازم است کود حیوانی پوسیده‌ی گاوی و عاری از بذر علف‌های هرز، مورد استفاده قرار گیرد.

۳. برای احیای مزرعه زعفران جهت کشت دوباره کافی است در ابتدای تابستان بعد از خروج غوزه‌ها از خاک توسط پلاستیک شفاف به مدت ۳۰ روز آفتاب‌دهی شود و در سنبه و یا برج جوزای سال بعد، اقدام به کشت مجدد زعفران گردد.

۴. غوزه‌هایی برای کاشت انتخاب شوند که بیرون آوردن آن‌ها از خاک، به صورت خشک عملی شده است.

۵. قبل از انتقال غوزه‌ها لازم است در میدای غوزه‌های سالم و فاقد لکه‌های تیره انتخاب شوند.

۶ در موقع حمل از مبدا تا مقصد، غوزه‌های سُرت شده به وسیله کیسه (خلته)‌های توری / جالی یا جعبه‌های مناسب، بسته‌بندی و سریع به مقصد منتقل و بلافاصله کاشته شوند.

۷. انتقال غوزه‌های زعفران به منظور کاهش انتقال کنه با صدور گواهی قرنطین توسط مدیریت‌های حفاظت نباتات ولایت (یا ولسوالی) ذی‌ربط عملی گیرد.

۸. کشت به صورت قطار با فاصله بین قطارها ۲۵ سانتی‌متر و روی قطار پنج سانتی‌متر باشد تا بوته‌های زعفران از نور و فضای مناسب بیش‌تری برخوردار شوند. ۹. در موقع کشت، عمق کشت بسته به تکسچر خاک ۱۸ تا ۲۰ سانتی‌متر انتخاب شود.

۱۰. مزارعی که عمق کاشت‌شان کم‌تر از حد معمول است، به شدت پیازها تحت تأثیر گرما، کاهش شدید رطوبت در تابستان و سرمازده‌گی در زمستان قرارگرفته و شرایط فعالیت کنه فراهم می‌شود. با افزودن خاک زراعی سبک در اواخر تابستان تا عمق کاشت به بیش از ۱۵ سانتی‌متر برسد این مشکل قابل حل است.

۱۱. در مزارعی که آلوده به کنه شده تقویت این گونه مزارع، با استفاده از کودهای کامل به صورت محلول‌پاشی قسمت‌های هوایی در ماه‌های دلو و حوت تحت نظارت متخصصان تغذیه، نتیجه‌ی مفیدی در بر داشته است.

در زمین‌هایی با قابلیت نگهداری پایین آب، به دلیل رشد طولی پیاز جهت دسترسی به رطوبت مورد نیاز غده‌ها شروع به رشد طولی نموده و پیاز از حالت گرد و شلغمی به صورت کشیده و زردک‌مانند تغییر شکل خواهد داد که در این صورت از گل‌دهی بسیار کمی برخوردار خواهند بود.

کنه‌ها:

کنه R.robini از مهم‌ترین آفت‌های نباتات غده‌ای است این کنه بدنی چاق به رنگ سفید کدر ولی کم‌تحرك و تنبل است. پاهای کوتاه و سخت به رنگ قهوه‌ای مایل به سرخ با تعداد زیادی مو و خار است.

- طول: ۰.۸-۰.۶ میلی متر
- علاوه بر غوزه زعفران به زردک، پیاز، کچالو، سیر و غیره خسارت می‌زند؛
- عمر آن از تخم تا حشره بالغ بالای غوزه زعفران ۱۳-۱۴ روز به طول می‌انجامد؛
- در طول یک‌سال ۱۵ نوبت تولید مثل می‌کند؛
- دوره حیات کنه نر بالای غوزه زعفران ۸۰ روز است؛
- دوره حیات کنه ماده بالای غوزه زعفران ۶۰ روز می‌باشد.

نحوه خسارت

کنه زعفران پیازهای زعفران را غالباً از محل زخم‌ها و گاهی قسمت‌های سالم پیاز مورد حمله قرار می‌دهد. سپس ضمن تغذیه و ایجاد تونلی در پیاز، در داخل آن شروع به زاد و ولد کرده و حفره‌ای در پیاز ایجاد می‌کند.

این حفره به تدریج گسترش می‌یابد و هم‌چنین عوامل گندزا به راحتی از محل زخم‌ها و حفره‌های داخل غوزه نفوذ کرده و باعث تسریع در پوسیده‌گی پیاز می‌گردد. بوته‌هایی که پیاز آن‌ها توسط این کنه‌ها مورد حمله قرار گرفته‌اند، دارای برگ ضعیف‌تر و کوتاه‌تر از پیازهای سالم است و این گونه برگ‌ها زودتر از حد معمول خزان می‌شوند.

مبارزه

برای پیش‌گیری و مهار این کنه در مزارعی که قرار است

مقدار عاید، حتی بدون در نظر داشت مصارف احداث گل‌خانه و هزینه‌های کندن و انتقال و کشت مجدد و مقرون به صرفه نیست. استفاده از این روش در چین شاید بدو دلیل صورت گیرد.

اول این که کشور چین از نظر اقلیمی شرایط مناسب برای کشت زعفران ندارد، بطور مثال در شهر شیوتان چین که من اخیراً از آن‌جا بازدید و با دهقانان صحبت کردم، به این دلیل از گل‌خانه برای تولید زعفران استفاده می‌کنند که در تمام طول سال بارنده‌گی جریان دارد. دهقانان آن‌جا پیاز زعفران را به دلیل بارنده‌گی در فصل تابستان از زمین کشیده و به گدام که حرارت، رطوبت و نور آن کنترل شده است انتقال داده و ذخیره می‌کنند و در برج سپتمبر پیازها را از محل ذخیره شده به گل‌خانه انتقال می‌دهند. در ختم دوره گل‌دهی پیاز را به زمین زراعتی انتقال داده و در آن‌جا کشت می‌کنند و مجدداً در اپریل پروسه مذکور همه ساله تکرار می‌شود.

در ایران نیز متخصصان به این نتیجه رسیده‌اند که زعفرانی که در فضای گل‌خانه تهیه و تولید می‌شود مواد موثره و مورد انتظار از زعفران را به حد کافی ندارد. به همین دلیل از نظر اقتصادی و کیفیت محصول به هیچ وجه مورد تایید نیست. اما در شرایط افغانستان با توجه به مشکلات و چالش‌هایی که بر سر راه بیش‌تر از شش هزار هکتار زمین تحت کشت زعفران از قبیل پایین بودن تولیدکننده‌گی، مشکلات پروسس، کمبود امکانات و غیره...حتی اگر روش مذکور اقتصادی هم باشد (که تجربه و محاسبات نشان می‌دهد نیست) با توجه به کمبود امکانات و تخصص و موجودیت هزاران هکتار زمین و اقلیم مناسب خصوصاً نبود بارنده‌گی در تابستان آیا استفاده از این تکنولوژی ضرورت خواهد بود؟

پاسخ به این سوال نیاز به بررسی، مطالعه و تحقیقات همه‌جانبه دارد.

منابع:

- علی صومعه سایت الیو
- جان‌آقا نوید سخنگوی اتاق تجارت و صنایع، هفته‌نامه دهقان ۲ حمل ۱۳۹۸
- همتی کاخکی رییس هیات مدیره جمعیت ایرانی علوم سایت biafkar.com
- گزارش وزارت زراعت آبیاری و مالرداری افغانستان- ریاست توسعه غله‌جات سال ۱۳۹۷

سفر وزیر زراعت به بامیان

فصل نو برای زراعت بامیان

رقم می خورد

سومین جشنواره‌ی گل کچالو با حضور هزاران تن در مرکز ولایت بامیان، برگزار شد. در این جشنواره نصیراحمد درانی وزیر زراعت، آبیاری و مالداري و هیأت همراهش، محمداطهر زهیر والی، مسوولان محلی، نهادهای مدنی، دهقانان، مسوولان کوپراتیف‌ها، خبرنگاران و فرهنگیان و دیگر باشندگان بامیان شامل زنان و مردان حضور داشتند.

محمداطهر زهیر در آغاز این جشنواره در سخنانی گفت که جشنواره‌ی گل کچالو هم اهمیت فرهنگی دارد و هم اقتصادی فوق‌العاده دارد. آقای زهیر گفت: «این جشنواره باعث می‌شود که به کچالوی بامیان بازاریابی صورت بگیرد، کچالوی بامیان معرفی شود.» آقای زهیر گفت که در گذشته کشت و تولید کچالو مایه‌ی ننگ و عار بود، اما خوش‌بختانه با جشنواره‌هایی که راه‌اندازی شده، اهمیت اقتصادی کچالو بازتاب داده شد. او گفت: «دهقانان تشویق به کشت بیش‌تر شدند و برای‌شان مایه‌ی افتخار شده است. توجه مردم و دهقانان به کشت کچالو بیش‌تر شده است و کشتزار و حاصلات کچالو در دو سه سال گذشته بیش‌تر شده است.»

والی بامیان گفت که در بخش زراعت بیش‌ترین پروژه برای رشد کشت‌وکار کچالو تطبیق شده است که باعث افزایش درآمد و سطح تولید کچالو در بامیان شده است.

آقای زهیر ضمن تشکر از نصیراحمد درانی وزیر زراعت، که به قول او در دو سال گذشته، توجه ویژه به زراعت و باغداری در بامیان دارد، گفت در دو سال گذشته توجه و تطبیق پروژه‌های زراعتی بیش‌تر شده، هم‌آهنگی بین اداره‌های همکار زراعتی افزایش یافته است. والی بامیان هم‌چنان خواهان افزایش تطبیق پروژه‌ها در بخش زراعت در آن ولایت شد. نصیراحمد درانی، وزیر زراعت، آبیاری و مالداري در سخنانش ضمن صحبت درباره‌ی جشنواره‌ی گل کچالو، در این جشنواره به کارهایی که در بخش زراعت ولایت بامیان اجرا شده پرداخت و گفت: «در سال روان، بودجه‌ی وزارت زراعت به ولایت بامیان از ۲۲۰ میلیون افغانی به ۴۲۰ میلیون افغانی افزایش داده شده است.»

وزیر زراعت هم‌چنان گفت که علاوه بر افزایش ۲۰۰ میلیونی بودجه‌ی وزارت زراعت برای ولایت بامیان، پروژه‌ی زنجیره ارزش باغداری که در جریان سه سال در ۱۰ ولایت تطبیق می‌شود از ولایت بامیان آغاز می‌گردد.

آقای درانی گفت که این پروژه جواب‌گوی مارکیت و رفع‌کننده مشکل دهقان است و تا ۲۰۲۱ می‌تواند روی زمینه‌های رشد محصولات زراعتی تمرکز کند و باعث شود که محصولات زراعتی بیش‌تر گردد. در بامیان از طریق این پروژه روی تولیداتی که باعث افزایش عواید می‌شود - از جمله کچالو- از طرف وزارت و سکتور خصوصی سرمایه‌گذاری بیش‌تر صورت می‌گیرد، هم‌چنان وزارت زراعت با این پروژه برای ستندسازی محصولات زراعتی، بازاریابی، دریافت سرتفیکیت و دیگر سهولت‌ها کار می‌کند. وزیر زراعت هم‌چنان گفت، «هدف اساسی ما این است که با سکتور خصوصی منابع را تأمین کنیم و تا ۵۰ درصد به آنان کمک مالی و ۱۰۰ درصد کمک تخنیکی بکنیم، تا در بخش‌های تولیدی مشخص، از جمله کچالو سرمایه‌گذاری بکنند.»

در یک سال گذشته در ولایت بامیان در بخش باغداری و تقویت اقتصاد خانم‌ها و پروژه‌های تنظیم منابع طبیعی و تطبیق پروژه‌های آبیاری کارهای خوبی شده که روی اقتصاد دهقانان اثرگذار بوده است.

وزیر زراعت هم‌چنان یادآوری کرد: «در سال روان،

دهقانان داده شده، تخم‌های اصلاح شده به دهقانان توزیع گردیده، سبزینه‌ها به زراعت‌پیشه‌ها ایجاد شده، پروژه‌های آبیاری تطبیق گردیده که منجر به تغییر در وضعیت زراعت بامیان شده است. در عین حال او گفت: «با وجود این دست‌آوردها، اما بازاریابی کم است، دهقانان به قیمت اندک کچالوی خود را می‌فروشند، برای حل این مشکل من خواهان ایجاد اتحادیه‌ی کچالوکاران هستم تا از این طریق حکومت بتواند کچالوی بامیان را خریداری بکند.»

در پاسخ به سخنان نماینده‌ی دهقانان ولایت بامیان، نصیراحمد درانی وزیر زراعت، آبیاری و مالداري گفت: «شما اتحادیه را تشکیل بدهید، من زمینه‌سازی می‌کنم تا کچالوی مورد نیاز نیروهای امنیتی از اتحادیه‌ی شما خریداری شود.»

باید گفت که سومین جشنواره‌ی گل کچالو با شکوه‌تر از دو سال گذشته، با راه‌اندازی برنامه‌های تفریحی، نمایش غذایی ساخته شده از کچالو و اعلام برنامه‌های تازه برای رشد کشت‌وکار و حاصلات این تولید بالارزش بامیان برگزار گردید.

پس از اشتراک در جشنواره‌ی گل کچالو، نصیراحمد درانی وزیر زراعت، آبیاری و مالداري، به افتتاح و تهداب‌گذاری شماری از پروژه‌ها در بامیان پرداخت که در شرح می‌آید.

پروژه‌ی سکتوری انکشاف زنجیره‌ی ارزش باغداری در بامیان آغاز به کار کرد

پروژه‌ی سکتوری انکشاف زنجیره‌ی ارزش باغداری «HVCDS» که در مرکز و ولسوالی‌های یکولنگ اول و شیبیر بامیان تطبیق می‌شود، توسط نصیراحمد درانی وزیر زراعت، آبیاری و مالداري در بامیان افتتاح شد. این پروژه را بانک انکشاف آسیایی تمویل و وزارت زراعت تطبیق می‌کند.

با تطبیق این پروژه که فاز اول آن در جریان سه سال تطبیق می‌شود، میزان رشد و ثبات اقتصادی سرعت می‌یابد و رشد اقتصادی متوازن می‌شود.

ظرفیت‌های پروسس در تجارت‌های محلی زراعتی رشد داده می‌شود، تولید محصولات زراعتی عصری می‌شود، گل‌خانه‌های عصری تازه ساخته می‌شود، تأسیسات زراعتی در زمین‌های زراعتی ساخته می‌شود، محصولات باغداری رشد و انکشاف می‌کند و مهم‌تر از همه محصولات باغداری «برند» ساخته می‌شود. این پروژه در فاز اول ۷۵ میلیون دالر هزینه می‌برد و

این وزارت ۱۸۰ میلیون افغانی را برای یک‌هزار و ۷۰۰ دهقان بامیانی قرضه می‌دهد، ولی در سال آینده کوشش می‌شود تا از طریق صندوق انکشاف زراعت، مبلغ ۲۰۰ میلیون افغانی را برای دو هزار دهقان بامیانی قرضه بدهیم، تا تولید ما بیش‌تر و معیاری شود.»

هم‌چنان شاه‌حسین مرتضوی مشاور ارشد رییس جمهور در امور فرهنگی در سخنانش، ضمن ارائه‌ی پیام محمداشرف غنی رییس جمهور کشور به این جشنواره، گفت «رییس جمهور طی پنج سال گذشته به ظرفیت‌های داخلی ولایات بیش‌تر توجه کرد و تلاش کرد تا منابع و ظرفیت‌های پنهانی که در ولایت‌های مختلف است را به دست آورد. از جمله می‌توان به جلغوزه، زعفران، کچالو، پسته، تالک، بادام اشاره کرده که هر کدام آن‌ها ارزش مهم را در بازارهای داخلی و بین‌المللی پیدا کرده‌اند.

کشف و پیدا شدن این ظرفیت‌ها باعث شده است تا وضعیت اشتغال، کار و درآمد برای دهاقین و مردم افزایش پیدا کند.

آقای مرتضوی افزود: «برای رسیدن به خودکفایی راه دیگر نداریم، جز این که به منابع داخلی روآوریم که مدیریت آب، مدیریت خاک، منابع طبیعی و تمرکز روی آن سبب می‌شود تا بتوانیم بخش عمده‌ی عواید خود را از این راه به دست آوریم.»

آقای مرتضوی علاوه کرد، در کنار حمایت وزارت زراعت از کچالوی بامیان، ریاست جمهوری نیز برای بازاریابی آن صحبت‌های کرده است که ان‌شاءالله به زودی گام‌های عملی در این زمینه برداشته می‌شود. سیدعلی هاشمی رییس شورای ولایتی بامیان گفت که توسعه‌ی زراعت می‌تواند زنده‌گی مردم را تغییر بدهد. آقای هاشمی از وزیر زراعت برای افزایش توجهات این وزارت به بامیان تشکر کرد و هم‌چنان از آقای درانی خواست که به زراعت و باغداری در بامیان بیش‌تر توجه کند تا مردم این ولایت با افزایش تولید و درآمد، از فقر نجات یابند.

رییس شورای ولایتی بامیان گفت که این ولایت آب و هوای خوب دارد و برای رشد زراعت، نیازمند توجه بیش‌تر در بخش زراعت است.

سیدعبدالحمید، یکی از دهقانان به نماینده‌گی از دهقانان بامیانی گفت که پروژه‌های مختلف در بامیان تطبیق شده، ذخایر کچالو ساخته شده، باغچه‌های خانه‌گی ایجاد گردیده، قرضه‌های مورد نیاز به

MAIL Builds Over 220 Acres of Fruit Gardens in Parwan

By: Azizullah Popal

The Ministry of Agriculture, Irrigation, and Livestock (MAIL) has built over 220 acres of variety of fruit gardens in Parwan province in 2019.

The National Horticulture and Livestock Program (NHLP) of MAIL has built these gardens in Sayed Khail, Shekh Ali, Jabel Saraj, Bagram, Koh Safi, Shenwari, and Sorkh Parsa districts as well as the provincial capital, Charikar.

The gardens include 2.5 acres of almond garden, 81 acres of apple, 13 of apricot, 34.5 of grapes, 12 of walnut, 4.5 of plum, and 75 acres of persimmon, nectarine and damson gardens.

According to agriculture experts and gardeners, some fruits such as persimmon and nectarine which have just been promoted in Parwan, have given excellent results, and gardeners are more interested in building gardens for these fruits.

Baryalai Ahmadi, promotion staff of the Parwan agriculture directorate, said, "Fresh fruits such as persimmon, nectarine and peach have given excellent results; it has been years since we work in

this area, and we have brought lots of gardeners under 'gardeners groups'. In the past, their approach was traditional and their gardens faced pests and diseases." According to him, the gardens that they have built have regular irrigation system, the seedlings are planted in line-style, have less diseases, get better results, and produce high quality fruits.

"Apart from building gardens for gardeners, we have brought other gardeners under our group and at different times and when needed, we provide training for them. For instance, how to harvest, how to

fertilize, how to spray, and when to prune," Baryalai said.

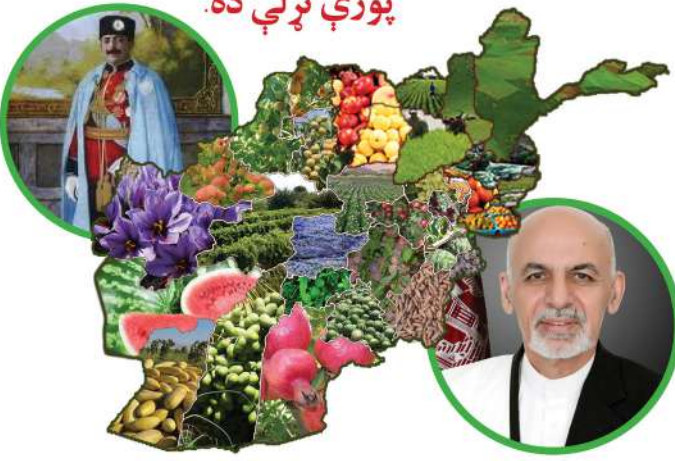
Ahmadi further stated that peach, early ripening peach and nectarine are the fresh fruits which we have imported from Iran and the weather of Parwan has compatibility with these trees. He said that diseases have not inflicted these trees, has reasonable price and good market, and people's demand are high for building gardens for these types of fruits."

Meanwhile gardeners in the province say that their lands yields have increased by 30-40 percent. Haji Afzal, one of the gardeners

of Bagram district, says, "Parwan Agriculture Directorate has built three acres of nectarine and early ripening peach garden for them and have planted 400 trees in it. We harvest 28,000 kilograms of peach from it. We used to cultivate wheat in the past and get less harvest but hopefully we will get 500,000 AFN if the market is good. With the help of the provincial agriculture directorate, we bought spraying machines and built walls for our garden. We hope that we receive more assistance in order to be able to compete with the world. Ten people work in my garden." Abdul Sami Noori, head of Parwan agricultural affairs, says, "People interest in building gardens have increased for the province is close to the Capital, Kabul, and has favorable condition for gardeners. Several people come to us on daily basis to get trees and seedlings. We built 221.5 acres of gardens this year based on new methods of gardening, producing excellent results."

Noori said our aim is to bring changes in the households' economy, promote trees and new fruits, and produce standard and high quality fruits.

د سیاسي خپلواکۍ پیاوړتیا،
اقتصادي ودې او ځان بساینې
پورې تړلې ده.

د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ وزارت

دهېواد د خپلواکۍ د بیا ترلاسه کولو د سلمې
کلزې په مناسبت

دروېشتم کرنیز نندارتون

په لاره اچوی

وخت: ۱۳۹۸ لمریز کال د زمري له ۱۵ تر ۱۷ مې نېټې - ځای: بادام باغ، کابل

کورنیو تولیداتو څخه ملاتړ، د اقتصادي خپلواکۍ پر لور ګام